

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

ESIALGNE
2005/0244(COD)

2.5.2006

*****I**

RAPORTI PROJEKT

Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse perfluorooktaansulfonaatide turustamise ja kasutamise piiranguid (nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ muutmine) (KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

Raportöör: Carl Schlyter

Kasutatud tähised

- * nõuandemenetlus
antud häälte enamus
- **I koostöömenetlus (esimene lugemine)
antud häälte enamus
- **II koostöömenetlus (teine lugemine)
antud häälte enamus ühise seisukoha heakskiitmiseks, parlamendi liikmete häälteenamus ühise seisukoha tagasilükkamiseks või muutmiseks
- *** nõusolekumenetlus
parlamendi liikmete häälteenamus, v.a EÜ asutamislepingu artiklites 105, 107, 161 ja 300 ning ELi lepingu artiklis 7 toodud juhtudel
- ***I kaasotsustamismenetlus (esimene lugemine)
antud häälte enamus
- ***II kaasotsustamismenetlus (teine lugemine)
antud häälte enamus ühise seisukoha heakskiitmiseks, parlamendi liikmete häälteenamus ühise seisukoha tagasilükkamiseks või muutmiseks
- ***III kaasotsustamismenetlus (kolmas lugemine)
antud häälte enamus ühise teksti heakskiitmiseks

(Antud menetlus põhineb komisjoni esitatud õiguslikul alusel.)

Õigusloomega seotud tekstide kohta esitatud muudatusettepanekud

Euroopa Parlamendi muudatusettepanekutes tõstetakse muudetud tekst esile ***paksus kaldkirjas***. Tavalises kaldkirjas märgistus on mõeldud asjaomastele osakondadele abiks lõpliku teksti ettevalmistamisel ja tähistab neid õigusakti osi, mille kohta on tehtud parandusettepanek lõpliku teksti vormistamiseks (nt ilmselged vead või puudused antud tõlkeversioonis). Selliste parandusettepanekute puhul tuleb saada vastavate osakondade nõusolek.

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOMEGA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT..5	
SELETUSKIRI	14

EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOME GA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv,
milles käsitletakse perfluorooktaansulfonaatide turustamise ja kasutamise piiranguid
(nõukogu direktiivi 76/769/EMÜ muutmine)
(KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

(Kaasotsustamismenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule
(KOM(2005)0618)¹;
 - võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 251 lõiget 2 ja artiklit 95, mille alusel komisjon
Euroopa Parlamendile ettepaneku esitas (C6-0418/2005);
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 51;
 - võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni raportit
(A6-0000/2006),
1. kiidab komisjoni ettepaneku muudetud kujul heaks;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamenti saata, kui komisjon kavatses seda
oluliselt muuta või selle teise tekstiga asendada;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja
komisjonile.

Komisjoni ettepanek

Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Muudatusettepanek 1 Pealkiri

Ettepanek
EUROOPA PARLAMENDI JA
NÕUKOGU DIREKTIIV
milles käsitletakse
perfluorooktaansulfonaatide turustamise ja
kasutamise piiranguid (nõukogu direktiivi
76/769/EMÜ muutmine)

Ettepanek
EUROOPA PARLAMENDI JA
NÕUKOGU DIREKTIIV,
milles käsitletakse
perfluorooktaansulfonaatide **ja**
perfluorooktaanhappe turustamise ja
kasutamise piiranguid (nõukogu direktiivi
76/769/EMÜ muutmine)

Selgitus

¹ ELT C ... / ELTs seni avaldamata.
PR\612786ET.doc
Freelance-tõlge

Ameerika Ühendriikide keskkonnaagentuur (US EPA) on kindlaks teinud, et perfluorooktaanhape (PFOH) ja selle soolad on struktuurilise analoogia tõttu perfluorooktaansulfonaatidega (PFOS) samavõrra murettekitavad. 2002. aasta hinnang osutas võimalikule süsteemsele mürgisusele ja kantserogeensusele ning vereuuringute andmed viitasid elanikkonna ulatuslikule kokkupuutele. Arvukad uuringud on näidanud, et PFOH ja selle soolad on ka keskkonnas väga püsivad ega biolagune keskkonnatingimustes. Samuti on PFOH väga püsiv inimorganismis, see ei lagune ainevahetuse käigus ning selle poolestusaeg on mitu aastat. Seepärast peaks käesolev direktiiv ka piirama PFOH ja selle soolade kasutamist.

Muudatusettepanek 2 Põhjendus 1

1) OECD koostatud ohtlikkuse hinnang koostati teabe alusel, mis oli kättesaadav juulis 2002. Hinnangus jõuti järeldusele, et perfluorooktaansulfonaatide (PFOS) **võimalikud ohud** annavad põhjust muretsemiseks.

1) OECD koostatud ohtlikkuse hinnang koostati teabe alusel, mis oli kättesaadav juulis 2002. Hinnangus jõuti järeldusele, et **perfluorooktaansulfonaadid (PFOS) on püsivad, bioakumuleeruvad ja imetajatele mürgised ning seetõttu** annavad põhjust muretsemiseks.

Selgitus

Tuleks täpsustada PFOSi peamised ohtlikud omadused, nagu need on esitatud OECD ohtlikkuse hinnangus.

Muudatusettepanek 3 Põhjendus 1 a (uus)

1a) Perfluorooktaanhape (PFOH) ja selle soolad on struktuurilise analoogia tõttu PFOSidega samavõrra murettekitavad. Uuringud on osutanud PFOH ja selle soolade võimalikule süsteemsele mürgisusele ja kantserogeensusele ning vereuuringute andmete alusel elanikkonna ulatuslikule kokkupuutele sellega. PFOH ja selle soolad on ka keskkonnas väga püsivad ega biolagune keskkonnatingimustes. Samuti on PFOH väga püsiv inimorganismis, see ei lagune ainevahetuse käigus ning selle poolestusaeg on mitu aastat.

Selgitus

Arvestades PFOSide ja PFOH suurt sarnasust, peaks käesolev direktiiv hõlmama ka PFOHd.

Muudatusettepanek 4
Põhjendus 3

3) Konsulteriti ka Euroopa Komisjoni tervise- ja keskkonnanriskide teaduskomiteega (SCHER). SCHER nägi vajadust PFOSide edasise teadusliku riskianalüüsi järele, nõustudes samas, et ohtude vähendamise meetmed võivad olla vajalikud, et vältida endiste kasutusviiside taasesilekerkimist. Vastavalt SCHERile ei ilmne PFOSide praeguses kriitilises kasutuses lennundustööstuses, pooljuhtide tööstuses ja fototööstuses vastavat ohtu inimeste tervisele ja keskkonnale, kui nende keskkonda viimine ja nendega kokkupuuted töökohtadel on minimaalsed. Tuletõrje vahtkustutite puhul **nõustub** SCHER, et enne lõpliku otsuse vastuvõtmist tuleb hinnata ainete tervise- ja keskkonnanriske. Kroompindamise puhul **tuleb hinnata heitmete vähendamise meetmeid.**

3) Konsulteriti ka Euroopa Komisjoni tervise- ja keskkonnanriskide teaduskomiteega (SCHER). **Komitee märkis, et PFOSid vastavad väga püsivaks, väga bioakumuleerivaks ja mürgiseks liigitamise kriteeriumidele.** SCHER nägi vajadust PFOSide edasise teadusliku riskianalüüsi järele, nõustudes samas, et ohtude vähendamise meetmed võivad olla vajalikud, et vältida endiste kasutusviiside taasesilekerkimist. Vastavalt SCHERile ei ilmne PFOSide praeguses kriitilises kasutuses lennundustööstuses, pooljuhtide tööstuses ja fototööstuses vastavat ohtu inimeste tervisele ja keskkonnale, kui nende keskkonda viimine ja nendega kokkupuuted töökohtadel on minimaalsed. Tuletõrje vahtkustutite puhul **leiab** SCHER, et enne lõpliku otsuse vastuvõtmist tuleb hinnata ainete tervise- ja keskkonnanriske. Kroompindamise puhul **leiab SCHER, et pindamistööstuse heitmeid tuleks piirata.**

Selgitus

Tuleks ära näidata PFOSide püsivus-, bioakumuleeruvus- ja mürgisusomadused, mille on kindlaks teinud teaduskomitee. Tuleb korrektselt esitada SCHERi arvamus kroompindamise kohta.

Muudatusettepanek 5
Põhjendus 3 a (uus)

3a) PFOSid ja PFOH vastavad ohtlikeks aineteks liigitamise kriteeriumidele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik¹. Selle direktiivi tingimuste kohaselt peavad Euroopa Parlament ja nõukogu võtma veereostuse vastu erimeetmeid. Prioriteetsete ohtlike ainete puhul peavad need meetmed olema suunatud heitmete, emissioonide ja kahju

*lõpetamisele või kasutuse lõpetamisele.
Neid meetmeid on kohane võtta PFOSide
ja PFOH suhtes.*

¹ EÜT L 327, 22.12. 2000, lk 1. Direktiivi on
muudetud otsusega nr 2455/2001/EÜ (EÜT L 331,
15.12.2001, lk 1).

Selgitus

*PFOSid ja PFOH vastavad selgesti ohtlike ainete kriteeriumidele vastavalt vee
raamdirektiivile. Senikaua, kuni neid ei ole veel lisatud prioriteetsete ohtlike ainete nimekirja,
peaks ühendus neid käsitlema sama moodi kui prioriteetseid ohtlikke aineid.*

Muudatusettepanek 6 Põhjendus 4

4) Tervise- ja keskkonnakaitse huvides **tundub** olevat vajalik PFOSide turuletoomist ja kasutamist piirata. **Kavandatud direktiiviga oleks kaetud suurem osa kokkupuuteriske. Muud väiksema osatähtsusega kasutusala ei tundu olevat ohtlikud ning seega tehakse käesolevaga nende suhtes erand. Neid uuritakse edasi ning nende puhul tehakse mõjude erihinnang.**

4) Tervise- ja keskkonnakaitse huvides **on** vajalik PFOSide **ja PFOH** turuletoomist ja kasutamist piirata, **et lõpetada kasutusest tulenevad heitmed, emissioonid ja kahju. Olulised kasutusala, mille jaoks pole veel kättesaadavaid alternatiive, tuleks vabastada piiratud ajaks piirangust, mis vaadatakse asjakohastel puhkudel läbi. Oluliste kasutusala erandeid tuleks kehtestada ainult kontrollitud suletud süsteemis kasutamise puhul.**

Selgitus

Piirangud tuleks kehtestada ka PFOH puhul. Piirangud peaksid lähtuma eesmärgist lõpetada kasutusest tulenevad heitmed, emissioonid ja kahju, nagu sätestatud vee raamdirektiivis.

Muudatusettepanek 7 Põhjendus 5

5) Keskkonna kaitsmiseks tuleb piirata ka PFOSe sisaldavad **tooteid**. Käesoleva direktiiviga piiratakse ainult uusi tooteid ning seda ei kohaldata juba kasutuses olevate toodete või nende edasimüümise suhtes.

5) Keskkonna kaitsmiseks tuleb piirata ka PFOSe **ja PFOHd** sisaldavad **artikleid**. Selle direktiiviga piiratakse ainult uusi tooteid ning seda ei kohaldata juba kasutuses olevate toodete või nende edasimüümise suhtes.

Selgitus

Direktiivis tuleks kasutada kohast terminoloogiat kooskõlas direktiiviga 76/769/EMÜ ja

tulevaste REACH-õigusaktidega. Mõiste „toode” on üldine ja võib viidata ainele, valmistisele või artiklile. Kuid see säte peab viitama artiklitele, mis on määratletud ühenduse kemikaale käsitlevates õigusaktides ning seepärast tuleks mõiste „toode” asendada korrektse mõistega “artikkel”.

Direktiivi reguleerimisala tuleks laiendada, et see hõlmaks ka PFOHd.

Muudatusettepanek 8
Põhjendus 5 a (uus)

5a) Arvestades PFOSide ja PFOHga kaasnevaid spetsiifilisi ohtusid, peaksid liikmesriigid seadma sisse oma kontrolli PFOSide ja PFOH kasutuse üle valmististes või artiklites ning võtma vajalikud meetmed tagamaks kontrollitud toodetest pärit keskkonda viidavate PFOSide ja PFOH heitmete, emissioonide ja kahju lõpetamine.

Selgitus

PFOSid toodi turule 70. aastatel. Aastal 2000 kasutati ELis ligikaudu 500 tonni PFOSe. Praegune kasutus on märgatavalt vähenenud – umbes 12 tonnile aastas. Sel moel võib niinimetatud varasem kasutus – mis reaalses maailmas siiski on olemas – kujutada endast suurimat emissiooniallikat. Vältimaks PFOSide sattumist kõnealustest toodetest keskkonda, peaksid liikmesriigid seadma sisse kõigi PFOSe sisaldavate toodete kontrolli ning võtma vajalikke meetmeid, et vältida PFOSide edasist sattumist nendest toodetest keskkonda. Selline kontroll peaks hõlmama ka PFOH-põhiseid tooteid.

Muudatusettepanek 9
Lisa tabeli parema veeru punkt 1
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

1) Ei tohi viia turule või kasutada ainaena või komponendina muudes valmistites sisaldusega **0,1%** massist või rohkem.

1) Ei tohi viia turule või kasutada ainaena või komponendina muudes valmistites sisaldusega **0,001%** massist või rohkem.

Selgitus

Hiljutisele OECD uuringule viitava Euroopa Komisjoni tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee (SCHER) andmetel leidub PFOSe sisaldavaid kemikaale toodetes kontsentratsioonis vahemikus 0,001–50%. Arvestades PFOSide eriomadusi, kasutatakse neid sageli kontsentratsioonis alla 0,1%. Seepärast ei ole standardne 0,1% halduspiirmäär piirangute puhul siin kohane. Selle piirangu tõhususe tagamiseks tuleks piirmäära alandada 0,001%ni.

Muudatusettepanek 10
LISA, TABEL, PAREMA VEERU PUNKT 2
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

2) „Ei tohi viia turule **toodetes** või nende osades sisaldusega **0,1%** massist või rohkem“

2) „Ei tohi viia turule **artiklites** või nende osades sisaldusega **0,001%** massist või rohkem **homogeenses materjalis, mida ei ole võimalik mehaaniliselt erinevateks aineteks lahutada.**“

Selgitus

Kohane mõiste siin on “artikkel”, mitte “toode”.

Hiljutisele OECD uuringule viitava SCHERi andmetel leidub PFOSe sisaldavaid kemikaale toodetes kontsentratsioonid vahemikus 0,001–50%. Seepärast ei ole standardne 0,1% halduspiirmäär piirangute puhul siin kohane. Selle piirangu tõhususe tagamiseks tuleks piirmäära alandada 0,001%ni. Kooskõlas lähenemisega teatavatele elektri- ja elektroonikaseadmetes leiduvate ohtlike ainete puhul kehtestatud piirangutele peaks piirmäär osutama homogeensetele materjalidele.

Muudatusettepanek 11
Lisa tabeli parema veeru punkti 3 esimene taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- valguskindlate või peegelduvate kattekihtide suhtes fotolitograafia protsessides,

a) valguskindlate või peegelduvate kattekihtide suhtes fotolitograafia protsessides kuni ...*, tingimusel et neid kasutatakse kontrollitud suletud süsteemides vastavalt komisjoni direktiivile 2001/59/EMÜ¹.

** Neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.*

¹ Komisjoni 6. augusti 2001. aasta direktiiv 2001/59/EÜ, millega kahekümne kaheksandat korda kohandatakse tehnika arenguga nõukogu direktiivi 67/548/EMÜ ohtlike ainete liigitamist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate õigusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 225, 21.8.2001, lk 1).

Selgitus

Vastavalt Ühendkuningriigi pädevate asutuste poolt kasutusele võetud ohu vähendamise strateegiale kulaks PFOSide asendamiseks fotolitograafias kõige vähem kolm kuni neli aastat. Seega on mõistlik kehtestada sellise kasutuse lõpetamiseks selge ajaline raamistik. Ajaliselt piiratud erandit võib pikendada, kui ohutumad alternatiivid ei ole kättesaadavaks muutunud (vt muudatusettepanekut 17). Erandit tuleks lubada ainult siis, kui selline kasutamine leiab aset kontrollitud suletud süsteemides, nagu määratletud direktiivis 2001/59.

Muudatusettepanek 12
Lisa tabeli parema veeru punkti 3 teine taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- filmide, paberi või trükiplaatide puhul kasutatavate tööstuslike fotograafiliste kattekihtide suhtes,

b) filmide, paberi või trükiplaatide puhul kasutatavate tööstuslike fotograafiliste kattekihtide suhtes **kuni ... ***,

** Neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.*

Selgitus

Vastavalt Ühendkuningriigi pädevate asutuste poolt kasutusele võetud ohu vähendamise strateegiale on üle 80% selle kasutusala PFOSidest viimastel aastatel juba edukalt asendatud ohutumate ainetega. Arvestades edasisi tehnoloogilisi muutusi ülemineku tõttu digitaalfotograafiale, on mõistlik oletada, et ülejäänud kasutusala on võimalik asendada nelja aasta jooksul.

Muudatusettepanek 13
Lisa tabeli parema veeru punkti 3 kolmas taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- pihustusudu vähendajate suhtes kroompindamisel,

välja jäetud

Selgitus

PFOSidega seotud aineid kasutatakse järgmistel peamistel otstarvetel: dekoratiivne kroompindamine, kõva kroompindamine ja plastidele pindamine. PFOSide pindamistööstuses kasutamise arvele langevad kõige suuremad keskkonnaheitmed. SCHER toetab piirangut. Dekoratiivpindamisel kasutamise saab asendada, asendades Cr (VI) Cr (III)-ga, mis säästab pärast ühekordseid kulutusi märgatavalt tegevuskulusid. PFOSide kasutamise pihustusudu vähendajatena kõrval kroompindamisel ja plastidele pindamisel saab asendada mehaaniliste pihustusudu vähendamise võimalustega ja täiustatud ventilatsioonemaldusega. Sellisel kujul ei ole kroompindamise erandile õigustust.

Muudatusettepanek 14
Lisa tabeli parema veeru punkti 3 neljas taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- hüdrauliliste vedelike suhtes lennunduses,

c) hüdrauliliste vedelike suhtes lennunduses **kuni ... ***,

** Kümme aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.*

Selgitus

Hüdrauliliste vedelike PFOSidele ei ole praegu alternatiive. On öeldud, et uue vedeliku kõlblikuks tunnistamisel äriotstarbelistes õhusõidukites kasutamiseks on varem kulunud umbes kümme aastat alates kontseptsioonist kuni tegeliku ärilise tootmiseni. Seepärast on mõistlik lubada kümneaastast erandit kasutuse lõpetamisest, et võimaldada piisavalt aega alternatiivide väljatöötamiseks. Ajaliselt piiratud erandit võib pikendada, kui ohutumad alternatiivid ei ole kättesaadavaks muutunud (vt muudatusettepanekut 17).

Muudatusettepanek 15

Lisa tabeli parema veeru punkti 3 viies taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- tuletõrje vahtkustutite suhtes, välja jäetud

Selgitus

PFOSse sisaldavad tuletõrje vahtkustutid kujutavad endast kõige suuremat PFOSse sisaldavate toodete varu. PFOSse ei kasutata enam tuletõrje vahtkustutite tootmisel. Saadaval on ohutumad halogeenuorgaaniliste ühendite vabad alternatiivid. Ühendkuningriigi huvirühmade riiklikku keeldu käsitleval 2005. aasta nõupidamisel nõudsid kõik tuletõrjeorganisatsioonid kasutamise viivitamatut katkestamist ja ohutut ladustamist. Arvestades PFOSide väga ohtlikke omadusi, ei ole aktsepteeritav lubada ülejäänud varusid kasutada keskkonna ja tervise arvelt, kui on saadaval ohutumad alternatiivid.

Muudatusettepanek 16

Lisa tabeli parema veeru punkti 3 kuues taane
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

- kontrollitud suletud süsteemide suhtes, välja jäetud
kus keskkonda jäägina sattuvate PFOSide
kontsentratsioon on väiksem kui 1 µg kg
kohta ning see vastab vähem kui 0,1%le
süsteemis kasutatud PFOSide massist.

Selgitus

Komisjoni kontrollitud suletud süsteemi ettepanekus antud spetsifikatsioonid võimaldavad keskkonda viimist ja on sellisena vastuolus kontrollitud suletud süsteemide kontseptsiooniga. Selline erand, eriti konkretiseerimata üldises vormis, ei ole aktsepteeritav ning seetõttu tuleks see välja jätta.

Muudatusettepanek 17

Lisa tabeli parema veeru punkt 3 a (uus)
I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

3a) Lõigete 3a ja c erandeid võib pikendada piiratud ajaks, kui tootjad suudavad tõendada, et nad on teinud kõik jõupingutused ohutumate alternatiivide või alternatiivprotsesside väljatöötamiseks ning et ohutud alternatiivid või alternatiivprotsessid ei ole ikka veel kättesaadavad.

Selgitus

Erandid peaks olema võimalik laiendada fotolitograafia ja hüdrauliliste vedelike suhtes lennunduses, kui tootjad suudavad tõendada, et neil ei õnnestunud kõigist jõupingutustest hoolimata välja töötada ohutumaid alternatiive või alternatiivprotsesse. Kuid sellist erandit ei tohiks teha tööstuslike fotograafiliste kattedkihtide suhtes, kuna asendamine on suures osas juba lõpule viidud.

Muudatusettepanek 18

Lisa tabeli parema veeru punkt 3 b (uus)

I lisa punkt XX (direktiiv 76/769/EMÜ)

3b) Liikmesriigid seavad sisse enda kontrolli PFOSide kasutamise üle valmististes või artiklites. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada kontrollitud toodetest pärit PFOSide heitmete, emissioonide ja kahju lõpetamine.

Selgitus

Kuna REACHi võetakse üle ainult direktiivi 76/769/EMÜ lisa, tuleb kõik kasutuse lõpetamist käsitlevad täiendavad sätted esitada lisas.

PFOSid toodi turule 70. aastatel. Aastal 2000 kasutati ELis umbes 500 tonni PFOSe. Praegune kasutus on märgatavalt vähenenud – kuni umbes 12 tonnini aastas. Sel moel võivad niinimetatud varasemad kasutusala – mis reaalses maailmas on siiski endiselt olemas – kujutada endast suurimat emissiooniallikat. Vältimaks PFOSide sattumist kõnealustest toodetest keskkonda, peaksid liikmesriigid seadma sisse kõigi PFOSe sisaldavate toodete kontrolli ning võtma vajalikke meetmeid, et vältida PFOSide edasist sattumist nendest toodetest keskkonda.

Muudatusettepanek 19

Lisa tabeli uus kirje

I lisa punkt XX a (uus) (direktiiv 76/769/EMÜ)

vasak veerg:

“[XXa]. Perfluorooktaanhape C₇F₁₅COX

(X=OH, metallisool, halogeniidamiid ja muud derivaadid, sealhulgas polümeerid)

parem veerg:

1) Ei tohi viia turule või kasutada ainena või komponendina muudes valmistites sisaldusega 0,1% massist või rohkem pärast ...^(*).

2) Ei tohi viia turule artiklites ega nende osades sisaldusega 0,001% massist või rohkem homogeenses materjalis, mida ei ole võimalik mehaaniliselt erinevateks aineteks lahutada pärast ...^{*}.

3) Tootjad võivad taotleda lõigetest 1 ja 2 erandit enne ...^{}. Erand tehakse oluliste kasutusviiside suhtes piiratud ajaks, mis tuleb määrata vastavalt igale konkreetsele juhule, kui tootjad suudavad tõendada, et nad on teinud kõik jõupingutused ohutumate alternatiivide või alternatiivprotsesside väljatöötamiseks ning et ohutud alternatiivid või alternatiivprotsessid ei ole ikka veel kättesaadavad.**

3b) Liikmesriigid seavad sisse enda kontrolli PFOH kasutamise üle valmististes või artiklites. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada kontrollitud toodetest pärit PFOH heitmete, emissioonide ja kahju lõpetamine.

*** Kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.**

**** 18 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.**

Selgitus

Ameerika Ühendriikide keskkonnaagentuur (US EPA) on kindlaks teinud, et perfluorooktaanhape (PFOH) ja selle soolad on struktuurilise analoogia tõttu PFOSidega samavõrra murettekitavad. PFOH on püsiv, bioakumuleeruv ja mürgine ning elanikkonna kokkupuude sellega on ulatuslik. Seepärast ei tohi piiranguid enam edasi lükata. Pakutakse välja mehhanism, et tööstus saaks taotleda ajaliselt piiratud erandeid olulistele kasutustele, millele ei ole leitud alternatiivi. Liikmesriigid peaksid sisse seadma kõigi PFOHd sisaldavate toodete kontrolli ning võtma vajalikke meetmeid, et vältida PFOH edasist sattumist nendest toodetest keskkonda.

SELETUSKIRI

“Kogu teaduslik töö on lõppematu – olenemata sellest, kas see on vaatlev või eksperimentaalne. Arenevad teadmised võivad kogu teadusliku töö kummutada või seda muuta. See ei anna meile vabadust eirata teadmisi, mis meil juba olemas on, ega lükata edasi tegevusi, mida teaduslik töö antud ajahetkel näib nõudvat.”

Sir Austin Bradford Hill, Proceedings of the Royal Society of Medicine, 1965

Sissejuhatus

Enamik meist on teadlik klooritööstusega seotud arvukatest probleemidest. Klooritööstus tähistab rühma aineid nagu DDT, polüklooritud bifenuülid ja klorofluorosüsinikud, mis laastasid keskkonda. Ehkki nende ainete kaasnemine probleemid said teatavaks 60. aastatel Rachel Carsoni raamatu „Hääletu kevad” kaudu, kulus aastakümneid nende kasutuse lõpetamiseks 80. ja 90. aastatel. Kuid nad on endiselt meiega: saastades keskkonda, toiduahelat ja meie keha või kahjustades osoonkihti ja soodustades kliimamuutusi – sest nad on püsivad. Paljudele inimestele meeldib pidada selliseid tööstuskemikaale mineviku probleemiks.

Perfluorooktaansulfonaadid (PFOSid) – komisjoni ettepaneku teema – on suhteliselt uue *perfluoritud ühendite* klassi esindajad. Need näitavad, kuidas kontrollimatu eksperimenteerimine püsivate kemikaalidega on jätkunud „kloorikogemusest” hoolimata.

PFOSid esindavad kahekordset suutmatust: kehtivate keemiaõigusaktide suutmatust kaitsta inimeste tervist ja keskkonda ning suutmatust minevikust õppida.

Perfluoritud ühendid ja keemiaõigusaktide küündimatus

Perfluoritud ühendid on oma stabiilsuse ja tõrjeomaduste tõttu leidnud hulgaliselt rakendust tarbekaupades ja tööstuslikes rakendustes. Arvatavasti teatakse neid kõige paremini materjalide või kaubamärkide nagu Teflon või Gore-Tex kaudu. PFOSid on olnud põhilised koostisained Scotchguardis – kanges kaitsevahendis, mida 3M tootis materjalide kaitsmiseks plekkide eest.

Tervise- ja keskkonnanriskide teaduskomitee (SCHER) andmetel on PFOSid väga püsivad, väga bioakumuleeruvad ja mürgised. PFOSid – mille tootmine algas 70. aastatel – on nüüd muutunud laialtlevinud saasteaineks. PFOSid on leitud mitmetes liikides üle kogu maailma – jääkarudest albatrossideni, Arktikast Vaikse ookeani keskosani. Samuti on see tavaline saasteaine inimorganismis – tegelikkuses kannab igaüks meist suure tõenäosusega kehas PFOSid. Maailma Looduse Fondi (WWF) 2004. aasta vereuringus, milles uuriti 47 inimest 17 riigist, sealhulgas 39 Euroopa Parlamendi liiget, leiti PFOSid ja kuus muud perfluoritud ühendit kõigi 47 testitud inimese organismis.

Mitmete liikide, sealhulgas inimeste PFOSidega saastumise ja murettekitavate toksikoloogiliste andmete tõttu otsustas globaalne turuliider 3M 2000. aastal vabatahtlikult PFOSide tootmise lõpetada.

Teisisõnu oli PFOSide kasutamine aastakümneid reguleerimata, kuni põhjustati parandamatut kahju: globaalset saastumist ainega, mis on väga püsiv, väga bioakumuleeruv ja mürgine.

Perfluoritud ühendid ning suutmatuse minevikust õppida

Fluor on üks perioodilisussüsteemi kolmest halogeenist. Ülejäänud kaks on broom ja kloor.

Neil on väga erilised ühisomadused. Nad on ülimalt reageerimisvõimelised – kuid süsinikuaatomiga ühinedes muudavad nad molekuli püsivamaks ning paljudel juhtudel ka bioakumuleerivamaks ja mürgisemaks. Õigupoolest on süsiniku ja fluori vaheline side teadaolevalt orgaanilises keemias kõige stabiilsem side, mistõttu teatavad perfluoritud ühendid nagu PFOSid on peaaegu hävitamatud.

Võib naiivselt arvata, et keemiatööstus sai orgaaniliste klooriühendite põhjustatud ulatuslikust ja jätkuvast keskkonnakahjust oma õppetunni ning hoidub broomitud ja fluoritud orgaanilistest ainetest. Kahjuks on asi aga teisiti.

Perfluoritud ühendite tootmine algas 70. aastatel ja hiljem suurendati seda märgatavalt – samal ajal kui klooritud ühendite kasutamine lõpetati.

Seadusandja mahajäämus

Kuigi on tavaline, et seadusandja jääb ajast maha ja sageli ainult piirab aineid, kui nende kasutamisest juba loobutakse, on PFOSide puhul olukord jõudnud äärmusesse. Kõnealusel juhul – just globaalne turuliider mõistis, et PFOSid muutuvad liiga koormavaks ja otsustas seetõttu nende tootmise 2000. aastal lõpetada – pärast rohkem kui 20 tootmisaastat. Ühendkuningriigi pädevad asutused järgisid seda eeskujuga ELis ja teatasid kasutuse riiklikust lõpetamisest enamiku ülejäänud kasutusala puhul 2004. aastal. Komisjon koostas õigusloomega seotud ettepaneku alles 2005. aasta lõpuks. Vastupidiselt Ühendkuningriigi kavandatavale riiklikule keelule teeb komisjon kõigest ettepaneku endisi kasutusviise – kasutusviise, mida enam ei eksisteeri – piirata, samal ajal kui kõik jätkuvad praegused kasutusviisid saavad piiramatu erandi.

Ja samal ajal kui 3M lõpetas ka perfluorooktaanhappe (PFOH) – aine, mis on struktuurilise analoogia tõttu PFOSidega samavõrra murettekitav – kasutamise, on Ameerika Ühendriikide keskkonnaagentuur (US EPA) takerdunud selle lõpututesse uuringutesse ja komisjon ei lisa seda oma ettepanekusse.

Raportöör soovib teha komisjoni ettepaneku tugevdamiseks järgmised muudatused:

- 1) **Madalam piirmäär kasutuse lõpetamiseks:** Hiljutisele OECD uuringule viitava SCHERi andmetel leidub PFOSe sisaldavaid kemikaale toodetes kontsentratsioonis vahemikus 0,001–50%. Seepärast ei ole komisjoni pakutud standardne 0,1% halduspiirmäär PFOSide puhul kohane. Selle piirangu tõhususe tagamiseks tuleks piirmäära alandada 0,001%ni.
- 2) **Kolme erandi väljajätmine:**
 - a. **Kroompindamine:** SCHERi andmetel kujutab PFOSide kasutamine kroompindamisel endast suurimat PFOSide keskkonda viimise allikat. Teatavates kroomrakendustes on võimalik PFOSid asendada, asendades Cr (VI) Cr (III)-ga koos märgatava kulusäästuga. Teistes rakendustes saab PFOSide kasutamise asendada mehaaniliste pihustusudu vähendamise võimalustega ja täiustatud ventilatsioonemaldusega. Sel kujul ei ole kroompindamise erand õigustatud.
 - b. **Tuletõrje vahtkustutid:** PFOSe sisaldavad tuletõrje vahtkustutid kujutavad endast kõige suuremat PFOSe sisaldavate toodete varu. PFOSe enam tuletõrje vahtkustutite valmistamisel ei kasutata. Saadaval on ohutumad halogeenorgaaniliste ühendite vabad alternatiivid. Arvestades PFOSide väga

ohtlikke omadusi, ei ole aktsepteeritav lubada ülejäänud varusid kasutada, kui on saadaval ohutumad alternatiivid.

- c. Kontrollitud suletud süsteemid: Komisjoni kontrollitud süsteemi ettepanekus antud spetsifikatsioonid võimaldavad keskkonda viimist ja on sellisena vastuolus kontrollitud suletud süsteemide kontseptsiooniga. Selline erand, eriti konkretiseerimata üldises vormis, ei ole aktsepteeritav.

3) **Ülejäänud kolme erandi ajaline piiramine koos kahe rakenduse erandi**

laiendamise võimalusega: Erandeid kasutuse lõpetamisest tuleks lubada vaid piiratud ajaks, et stimuleerida asendamist. Ajalised piirangud tuleks kehtestada vastavalt konkreetsele juhule. Kahe rakenduse puhul on ajapiirangu pikendamine õigustatud, kui tootjad suudavad tõendada, et nad on teinud kõik jõupingutused ohutumate alternatiivide või alternatiivprotsesside väljatöötamiseks ning et ohutud alternatiivid või alternatiivprotsessid ei ole ikka veel kättesaadavad.

- a. Fotolitograafia: Uuringute kohaselt kuluks PFOSide asendamiseks fotolitograafias kõige vähem kolm kuni neli aastat. Seega on mõistlik kehtestada sellise kasutuse lõpetamiseks nelja-aastane ajaline raamistik koos võimalusega seda erandit vastavalt eespool kirjeldatule laiendada. Erandit tuleks lubada ainult siis, kui selline kasutamine leiab aset kontrollitud suletud süsteemides, nagu määratletud ühenduse kemikaaliõigusaktides.
- b. Tööstuslikud fotograafilised kattekihid: Üle 80% selle kasutusala PFOSidest on viimastel aastatel juba edukalt asendatud ohutumate ainetega. Arvestades edasisi tehnoloogilisi muutusi ülemineku tõttu digitaalfotograafiale, on mõistlik oletada, et ülejäänud kasutusala on võimalik asendada nelja aasta jooksul.
- c. Hüdraulilised vedelikud lennunduses: Hüdrauliliste vedelike PFOSidele ei ole praegu alternatiive. Uue vedeliku kõlblikuks tunnistamisel äriotstarbelistes õhusõidukites kasutamiseks on varem kulunud umbes kümme aastat. Seepärast on mõistlik lubada kümneaastast erandit – mida võib pikendada (vt eestpoolt) – kasutuse lõpetamisest, et võimaldada piisavalt aega alternatiivide väljatöötamiseks.

- 4) **Kasutatavate PFOSe sisaldavate toodete kontroll**: Arvestades pärast 2000. aastat PFOSide tootmises toimunud suurt langust võivad varasemad kasutusala – mis reaalses maailmas on siiski endiselt olemas – kujutada endast suurimat emissiooniallikat. Vältimaks PFOSide sattumist nendest toodetest keskkonda, peaksid liikmesriigid seadma sisse kõigi PFOSe sisaldavate toodete kontrolli ning võtma vajalikke meetmeid, et vältida PFOSide edasist sattumist nendest toodetest keskkonda.

- 5) **Lisada PFOH kasutuse lõpetamise valdkonda**: Perfluorooktaanhape (PFOH) ja selle soolad on struktuurilise analoogia tõttu PFOSidega samavõrra murettekitavad. Ameerika Ühendriikide keskkonnaagentuur (US EPA) 2002. aasta hinnang osutas võimalikule süsteemsele mürgisusele ja kantserogeensusele ning vereuuringute andmed viitasid elanikkonna ulatuslikule kokkupuutele. Arvukad uuringud on näidanud, et PFOH ja selle soolad on ka keskkonnas ja inimorganismis väga püsivad. Seepärast tuleks käesoleva direktiiviga lõpetada kolme aasta jooksul jõustumisest arvates PFOH ja selle soolade kasutus. 18 kuu jooksul esitatud taotluse alusel võimaldatakse tootjatele erand, kui nad suudavad tõendada, et nad on teinud kõik jõupingutused ohutumate alternatiivide või alternatiivprotsesside väljatöötamiseks ning et ohutud alternatiivid või alternatiivprotsessid ei ole ikka veel kättesaadavad.

Analoogselt PFOSe käsitlevate sätetega peaksid liikmesriigid seadma sisse ka kõigi PFOHd sisaldavate toodete kontrolli ning võtma vajalikke meetmeid, et vältida PFOSide edasist sattumist nendest toodetest keskkonda.

Märkused

Turul on sadu perfluoritud ühendeid. Neid kasutatakse nende eriomaduste pärast ning sellisel kujul ilmnevad nende puhul vähemalt mõned PFOSide ja PFOH ohtlikest omadustest.

Raportööri volitused ega roll ei võimalda neid aineid lisada käesoleva direktiivi reguleerimisalasse, seda enam, et varsti peaks hakkama kehtima uus keemiaõigusakt REACH.

Arvestades enamiku perfluoritud ühendite suhteliselt väikest mahtu ja REACHiga seotud poliitilisi kompromisse, kardab raportöör, et võib kuluda veel kaua aega, enne kui REACH suudab kaitsta inimeste tervist ja keskkonda teiste perfluoritud ühendite eest, kui nende vastu ei võeta erimeetmeid.